

Erlojuen mekanika

JOSE LUIS OTAMENDI

 Susa poesia

Liburu honen salneurria: 3 € + BEZ.
Ordainketa egiteko, edo liburu gehiago eskuratzeko:

<http://susa-literatura.com/ebook>

© 2007 Jose Luis Otamendi

© edizio honena: Susa

cc-by-sa Creative Commons Aitortu Partekatu

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.eu>

Lehen edizioa paperean: 2007ko azaroa

Edizio hau: 2011ko ekaina

Susa: 317 posta kutxa / 20800 Zarautz

Adoain Aita 92 / 31015 Iruñea

Zubitalde 21 / 48195 Larrabetzu

Telefona: 943 83 26 55

Elektroposta: susalit@armiarma.com

Webgunea: <http://susa-literatura.com>

BAT

MUNDUA

Gu munduarenak gara
baina mundua ez da gurea
gu euriarenak gara
jendearenak gara
baina mundua ez da gurea

munduak baditu bazterrak
maitatzeko eta desmaitatzeko
kale arte eta egunak
etxe jaso berriak zelai izoztuak
errepide argiztatuak gauean
munduarenak dira

nahiz munduan bizi
nahiz mundua gugan bizi aldi batez
mundua ez da gurea

denok gara munduarenak
batzuetan ematen du munduak baduela jabea
esaten dugu badela gure mundu bat
gurea ez delako defenditzen dugun mundua
gurea izan ez dadin defenditzen duguna

denbora eman zaigu bizilekua bilatzeko
baina ezin dugu ase bizitzeko denbora batekin
denborak abegi egiten digu
ontzia egiten diogu egokitu zaigun aldiari
gero sarritan kausa ederren izenean
mundua ehizatu lotu gure egin nahi izaten dugu
eta gauzak okertu egiten dira zeharo
mundua ez baita gurea

defenditu egiten ditugu
munduko eremu eta esparruak
jendeak izan ahal ditzan
nork bere denbora eta aukerak
sintaxi ulergarri bat
ibaiek ehuntzen dute itsasoa baina
hitzetan mamitzen da mundua
jendea eta gauzenganako begirune eske

gu munduan bizi gara
mundua gudan bizi da aldi batez
hesitu gabeko euria
giltzatu gabeko jendea...
gu mundu gara
baina mundua ez da gurea

GEROA ASMATZEN

Itsasorik ez den lekuan itsasoa ezarri
gorputzik ez dagoenean beroa asmatu
edo ur tanta izan harrien muin idorrean...
ez dut uste asmamen hutsez bizitza osa daitekeenik

irudimenak zertan mamiturik ez badu ahitu egiten
da:

sarri nahi izaten dizut egin aitorpen intimoa
eskuak zeruko zurajejan jarri goizeko argiaren
kontra

amoroste umetu baten soslaia
behin eta berriz osatzeko ekinari lotuz

ezkerrekoaren ukimenak badaki eskuin eskuaren
berri

gosariko ontziak jaso lanbasa bihurritu
eta norbaiten bila noa
gaurkoa ezer ospatu gabe igaroko da
baina zure ondoan har nazala minenean gauak

ez dut loa galdatzen jolasa hain gutxi...

ikusezin bihurtu aurretik hala ere pare bat hitz
—gogoeta eta ekintza—
astean bitan asmatu behar nindukezu oraindik...

elkar asmatze honekin aspertu bazara baina
asma ezazu beste jende bat gu baino hobea
doi-doi egunei zutunik eusteko behar duzuna
—esan gabe doa— ahal banu
berriro atzera so egitea galaraziko nizuke

EZ DIRA NIREAK

Maite dudan eskua ez da nirea
maite dudan herria salduta dago
maite dudan emaztea joan egingo da

pertsona izan gura duen harria nahiko nuke izan
hezur-mamira etortzeko ahalegin eroan
baina negu minean iratzarritako zapoa naiz
inork maite nauenean
iruditzen zait azken aldia behar duela
betiko izango dela azal-mintzeko lorratza eta likina
beste inorentzat bide berria zidorrean...
nondik ez dakit nori ere ez
baina idatzi egingo dut bizi naizen arte
(idatzi gabe ere bizi da jendea
idazten ez duen jendea ere bizi da)

maite dudan eskua
maite dudan herria
maite dudan emaztea
ez dira nireak

harria ari du jendearen gainean

eta ni ez naiz ni bakarrik:

ahotsak entzuten ditut besteren buruetan

HAMAR MINUTU

Etiketarik urrutzen zaituzten hamar minutuak
eta etxera hurbiltzen zaituztenak ez dira berdinak
nahiz ekai berberaz osatuak egon

horren frogen bila analizatzen dut euria
zer haizek dakarren
nora laketzen den maizen
eta jendearen begietan sumatzen
ikasi dut urruntasun indizea
herriko zumardiek uzten dizuten koska
hosto berrien poztasun selektiboa ninietan

autobusetako kristaletan islatzen da
munduaren parte bat
txakur uhuria entzun eta izarrak trumilka
airatzen dira hodei lodien atzean

txikiak eta ankerrak gara
etxe trakets eta oinarri axalekoak altxatzen ditugu
aurretik hezurra beste ezer ez zen lekuetan
hamar minutu

dauzkadanak baino hamar minutu gehiago
beharko ditut beti azalpenak emateko
eta erlojuak kondenatu arren ez da gelditzen
denbora

HITZEZKO AUZOA

belar gorrituaren durduzamendurik sortuko ez
badizut

oker ibili behar dut iparraren mende
hitzen errepublika bat aldarrikatu nahian

eguzkiak zartatu teilatuak bezain biluz
agertzeko adorerik ez badut
ez nuke azaldu behar jendearen aurrera
inorentzat nahi dudan hitzezko herri honetan

urruneko saminak biltzeko ez banaiz kapaz
gurasoen omenez lore eskaintza aski bada
ezina errenditzeko
poesiaren aihotza uztea nuke onena

agian besteren egiatan
neurea bilatzeko unea iritsia da
eta belar gorriak haizearen eskua itxarotea baino ez
du

besteren ederrean etzan gura eskuzabal hau
gordeta

gaitza da agindu ez diren hitzak ahaztea:
batzuetan nahikoa oldoztu bako
ekandu ergela da bizirik segitzea

PAPEREZKO ORRIAK

Paperezko orriak pasatzen ditut:
orri bat egun bat
orri bat joandako lagun bat
eta denboraren nekea sumatzen dut
zubiei itsatsia errepideari zuhaitzen gerriari
begikotasun honek bere zaharrear
beroki tupituen ukitua du
eta zirkin egiten du batzuetan
azken natural baten beldur balitz bezala

ez dakit zilegi den edo bestelako auzia den
hiltzeko beldurra izatea
agintari on eta txarrik gabe betiko gelditzea
eguneroko gauzei agur esatea
irriak patriketan gorde eta zu ez ikustea...
orriak amaitzen zaizkit
eta berriro hastapenera itzuli eta
ekiten diot papera esku artean maizteari
ikara-antzean

orri bat egun bat
orri bat joandako lagun bat
(eta hemen idatzita utzi arren
pendiz honi galga nola jarri ez dakit)

NEGUKO HITZAK

E
dozer lortzeko adina indar badugula ematen du
baina ez da egia
nahi izatea aski dela
ate guztiak zabal daitezen
nahikoa dela gogoia
elurrari ekiteko edo atertzeko
eskua eskuaren bila abia dadin ilunean

ez da egia beldurak janda bizi garela:
luxuzko animaliak gara
denbora daukagu
ustez denboraren aztiak gara
urteak eta urteak ditugu
denbora azpildura guztietan
zorionaren euliak gizentzen
eta ezin dugu etsi gure aldia amaitu zela esanda
berriak badatozelako aringarriarekin

ez dira egia batean kabitzen
gure beldurra eta indarra
zeru erdi mamurtua utziko diogu jendeari oinetan

eta kosta egingo zaigu esplikatzen
horrek behar zuela gure ametsen sabaia
absentziaren iragan gertua izateko galdu genuela
horrenbeste urte eta neke

baina geratzen zaigun denbora ahitu zain
bizi behar badut
minbizi txar batek noiz eramango
nire orduen alde hiltzen dituztenen orduak jaten
nire minutuengatik
dana emoten ari direnen
mendea xahutuz
gezur hobietan erreko da nire hitza
porrot caviar baten aparretan

EKAITZAREN GORDEGIAK

Ekaitzak txingorra eta harria bota
eta gotortu egiten da bere gordegietan
belarra jende apala legez
uzten dioten tokian
hazten da isilean
mozten duten arte

jendeak lur eremu batean
izan nahi genukeenaren koloreak
bilatzen ditugu
eta hazten ditugun seme-alabak
aberri galarazi bat bezala xerkatzen ditugu
gure herriko abestietan

ITSASOEN JABETZA

Kartazalen elurte zurietan
jausten dira hitzak
grinarik piztu gabe:
zer da postaririk gabeko helbidea
kale izena mendian
ibaiaren hondalean trabaturiko eztarria zer da

harrizko eskailetan gora
iritsi naiz etxera
maila bakoitza hurrengoaren promesa da
beti dago hala ere sartzerik ez duzun
gelaren baten susmoa
bertakoak ez garela gogoratzen

zure irribarrearen krokisak
noraino eraman nazakeen
disimulatzen ikasi dut
hortik hasi naiz estrategia zoro hau erredaktatzen
hurrena itsasoen jabetza
aitor dakidan porrokatuko naiz

ordua galdetzeke bizi da jendea
etxerik gabe hitz gozorik gabe
minari lorontzia non paraturik ez...
ausazko hariak lotzea maite dut:
nire eskuetako marrek
nonahi dituzte josi-askatuak

ARRAZOI BEZATUAK

izutzen zaituzten arratoi bezatu horiek
laborategietan filmetako estoldetan
euren heriotza antzezten jartzen dituzte
beti dira gertu eskura erabilgarri
neguko paisaje bustietan

argi laburrekin pasa da autoa bizkor
eta badakigu badirela beti argitu gabeko eremuetan
zain dauden begi txikiak
lurruna sortzen duten arnas hobiak

antzeko egun baten gomuta datorkizu
helikopteroa entzuten zela orduan
zeru itsuan jendearen gainean
eta zein gozo hartu zintuen oheak
bere galdera guztiekin

izutzen zaituzten arrazoi bezatu horiek
hor dira gaur ere
zalantzak kolpatuz beldurrak zurkaiztuz
hitzen eta gogoeta ehizatu berrien gose

arrazoi bezatuak ametsen hondakinekin
irritsen sarraskiekin gizentzen dira
ezin dira ase hurkoen gosez ez bada
eta inoizka taktikoki arratoi heziek bezala
antzeztu egiten dute euren heriotza

GALDUTAKO ALDIAK

Galdutako aldiei
galdutako ardiei bezala begira jarrita
eguzki itsuaren errainuak
nagi idazten ari dira arbelezko teilatuetan
entelegatzen ez dudan mintzaira batean

gorputzaren adierazpide soiletan
errenditzen ditut sentimenduak
itsasoa esaten dut baina
logura esan nahi nuen edo *auto ilarak*
ordu baten okerdura etortzen zait gogora
hurrena zure izenak falta dituen letrak ari dira
oinezkoen bideak hesitzen zumardian: *r-a*, *u-bat*, *l-a*

ez nago zure zain bakarrik gaudela idazteko
ez dut barren huts hau
geroaren malenkonia nagituaz beteko
irriantza jartzen diet ebakien ahoskerari
ez daudenen egunerokotasuna
mutiltzen zait burmuinetan
eta ez dit pentsatzen uzten

eguzki zikindu batek lausotzen dit arnasa
baina hemen nago oraindik
zoriontsu izateko delibero fatalistarekin
—lor্তু edo lehertu—
honezkero inork ez bainau aterako onik
nire gorputzeko igogailu matxuratutik

MAKETA

Zilarrezko paperarekin egin zituen ibaiak
kotoizko zuhaitzak jarri zituen ertzetan
txakurrak umeak eta zaharrak pasieran
gazte bat arrantzan gerrirainoko botekin
pentsa zitekeen etxe jaso berri haiek betiko zirela
handik gertu zelaia egin zuen goroldioaz
zigarro kea bota zuen birritan tximiniatik gora
jaikitzaera egin zuenean goibeldu egin zen zerua
soinean zeraman trikota urdin ilunarekin

jende buila entzun zumardiaren aldetik
gorak! eta herriak!
salara jo zuen balkoitik kalea begiztatzeko
ez zen ordu hartako inor falta plazan
tarte bat eman zuen arratseko airea arnasten
lehengo egunen gomutei
inoren biharkoenen usaina hartu zien
isiltasunak azkazalak izerditu nahi izan zizkionean
itzuli zen gelara

ibaiaren leinurua
mailatuta zegoen bi tokitan
elizaren atzean auto bat ikustea iruditu zitzaion
hilerriko bidean ezkututzen...
kezkatu zuten bala zorroak
aurkitu zituen bazterretan
kale zoko batean odol arrastoak
presaka itzalitako argiak eta
bihotz uzkurtuen koruak bebarruetan

makurtu zenean
uraren azaletik erreskatatu zituen
plastikozko txakur handiegi bat eta arrantzalea
gero gurasoen etxea zapaldu eta apurtu egin zuen

BI

OGIAREN KONKISTA

badago ogi apurrak nola jaso

erakusten duen artea

begirada non tinkatu

makurtzeko manera...

eskua luzatu

hatz artean dakarzun papurra

halako batean lanbroak jandako herria da

paper loratuko logela

lanik gabe dagoen auzoa

afaria gertatzen ari da laurontzat

azken asteko gerriko min hori

zerk sortua dizun

irratiko ahots eztiak azal diezagun

jarri gara zain denak

igogailuen marruma entzuten dela

adiskidetasunarekikoak ardailarik gabe betez

jan ditugu mahai gainekoak

—justiziarekin batera ote daiteke askatasuna...—

ardoak eta solasak

ematu digu bakailaoaren gazia
zigarro keak erretako begietan
pausatu zait bekozkoen argia...
etxerakoan lagun izan ditut
patrika zokoan aterpe hartutako ogi apurrak

maindire artean
galdatu du babesaren birrin sortak:
ogia zu eta hiruok
ménage a mille
ogia epai eta kondena
interfono bat da gela
munduko min orok du hemen eztarri
elkarren nekazari
neka arazi dugu elkar
ogia mihi eta opil

GIRO DAGO

Giro dago paseatzeko
ibaiko harriak jaso eta azpian begiratzeko
inoren izenik itsatsia ote duten
ingerada eta oroitzapenik falta den
badirelako izena baino lehenagokoak

giro dago hegazkinen arrastoari jarraitzeko
urrutiko herriak gogora ekartzeko
obusen jauste pisuari so egin eta
jendearen tristezia irudietara bildu
biharko egunkariari beti goiburu segurua igarriz

giro dago erreteilak egiteko
baratzean jardun eta
adiskideei bisitan joan arrantzan ibili edo
loreak ohiko legean bide bazterrean paratzeko

giro dago gordean edukitakoa gozo esateko
auzoaren osasunaz arduratu
zerbait erosi eta gertukoenei agintzeko
zu ez bazara ni hemen izango garela bihar ere

gaur eguraldi zoragarria dago amets egiteko
kontrolak kentzeko amoranteak uzteko
eta presazko beste lanetarako

gaur giro dago gaugiro dago
zure besoen artean kabitzeko moduko herri bat nahi
dut

eta iluna ez da ikusten

GOSARIA

jendeak ontzi bat bezala betetzen denean
edo oihanpe itsua legez zarratzen bada
egiten du planto
eta maiz horrela uzten dio bizitzeari
bestela bota egiten dute
edo ezabatu eta ahantzi

bart semea hurbildu zait
gau beranduan loak hartu ezinik
hil ondoren zer gertatuko zaion kezkarakin:
hosto jausien dantzak
eta haren ahots hauskorrek
estali didate munduaren ikusmira...
musu eman eta ohera doa

auzoen erlojupeko orduen segida
ezin dela nekarazi pentsatu
eta umearen ezpain hezeetan
etorkizuneko kanpalekuak eta
ibaien ibilgua bistaratu zaizkit
argia amatatzeaz bat

goizean semeari paratu behar nion
gosariarekin aurre-gozatu naiz etzan orduko
eta loari gutun laburra idatzi diot aire beltzean...
oker nenbilela uste dut
uste dut geu beste ezer ez dela geure geroa
baina jende artean jokatzeko dela

ESAN EZ DIRENAK

Etorriko da
esan eta idatzi ez dituzunak
esan eta idatziko dituen eskua
elkarrekin ahazteko beta izango da
baina beti norbaitek ezarriko du
harria harriaren gainean
eta ordurako axola gutxiago izango dute
esan ez zenizkidanek
elkarren arrastoari segitzen diogu
zer galdu handia duenaren arduraz

etorriko da nahitaezko esku hori
hatzez hatz berrituko da
inor tronpa ez dadin
inork pentsa ez dezan
berea zenik azken maitasuna

HAURTZARO GALDUA

Ez dakit gauza normala den
ez dakit zabarkeriagatik izan den
edo besterik gabe
gertaeren indarrez
baina gaur haurtzaroa galdu dut

ez dakit noiz
ez dakit nola
baina bat-batean gaur goizean
haurtzarorik gabe jaiki naiz
oinak non nituen
egin dut neure kautan
eta burua non dudan
burua eta oinak
bat egin zaizkit gogoan
gero begiratu eta
bakoitza bere lekuan zen
oinak behean eta
burua goiko aldean

ez dakit
horretarako adina
heldua zaidalako izango zen
edo inoiz
zerbait oker landatuko nuen
pentsamenduaren ortuan
baina kontua da
gaur haurtzaroa galdu dudala
gabe nagoela
beste nonbait dela
edo besterik gabe
aienatu egin zait
ametsen zakarren artean

kontua da
atzo aldean
moldakaitzago naizela
baldresago nabilela
ezertara iritsi ezinik bezala...

ez dakit noiz
ez dakit nola
baina etsi dut
neure haurtzaro galduaren zuloarekin

biziko naizela aurrerantzean
izan ere
lanetik irten
eta beste egitekoak
burutu ondoren
ez zait denbora larregi geratzen
—gogo handirik ere ez—
haurtzaro galdu baten bila
hasteko orain

BILAKETA

Zure azal zatia heldu zait
gutun batean:
altxor baten mapa da
eta hurbildu beharrez
urrundu egiten nau

argazki zahar bati bezala
begiratu dizut arratsean
zein bakarturik nabilen
ekarri didazu begien aurrera
zu aldiz oraindik ibaiaren eta
beste gauza askoren ondoan zaudela

lot nazazu iman batez
hozkailuko atean
han zabalak dira eremuak
aise kabituko da
nire irritsen eldarnio kartografikoa

kartazalean helbidea idatzi dut
keak hartutako herrialde bateko
etxabea imajinatu dut:
atarian ni zure ondoan nago
haragi bizian daukazu besoa
baina gu beste batzuk gara

NO MAN'S LAND

«**n**ahi baduzu bada no man's land bat
no woman's land bat
inor gabeko lur bat
aukeran dira:
hiriak kronikak ibai bazterrak
zaldi gaineko estatuekiko zumardia
eta oin beste ihesbide»

neure ahotsa entzun dut
nire buruari jomuga turistikoa
saltzen ari banintzaio legez
bihotz nekatu bat bezain
zahar eta erori

ez dut neure larrua eta hezurak
beste lurrik behar
bakarrik egon nahi dut
betierekoan indarra izango duen
erabakiaren zamaz egon
neure hitzek baino
neure ekintzek eta zentzumenek
besterik ez nazaten engaina

ez dut galdutakoa deitoratuko
bakarrik egongo naiz
egon
hotsak guruinak mintzak
edonondik jausten
alfonbra maiztuen gainera

no land's woman
no land's man bat naiz
beti nago entzuteko
paralelo eta meridiano lerroen artean
trabatutako jendea joan-etorrian:
mintzoa eztula pausoak...

inor gabeko lur
eta lurrik gabeko inor
izan nahi dut

TURISTA

Kale arte zabalean usaimena gidari
larritu egiten nau zentzumenen fribolitateak
uste dut jakituria galkor gerta litekeela:
hitzak lokatzen zaizkit
obrero eta ikaslerik gabeko iraultzak
herririk gabeko askapenak
hatzen artetik doaz ihesi
gogoaren hondartza errautsezkoetan

urteak kezka iturri zaizkit
Paris okupatu honetan
hizkuntza okupatu bateko
agente bikoitza bilakatu naizela
ari dira hiriko seinaleak goraki
rive gauche eta *rive droite* zerk ebakitzen duen
ikasteko parada izango ote dudan neure aldian...
Sena azken beltzean ubide errimea dela
inbasore baino bagaren pentsatzen jartzen naiz
nola askatu Paris okupatu hau
bisitari belaxkaren esku zurioi diedan beldurra
arreba txikia banu bezala zaintzen dut

eta ur uherretan nabil

(desertatu egin nahi dut turisten armadatik

edo dena utzi eta beste aldera pasa):

rive droite hemen

rive gauche han

OINETAKOEN BISAIA

Oinetako urduriak oinetako lasaiak jagon ditut
Madrilgo metroan
oinetako harroak oinetako tristeak
zapaltzen duten lurra abailan mugitzen zaiena
oinetako hezigaitzak eta egarrituak
oinetako auhenkariak lurraren erraietan
oinetako depresiboak eta otzanak

oinetakoei galderak egiten dizkiet
Madrilgo metroan
so egiten diet bekoz beko
begirada urdurien begirada lasaien
begirada harro triste hezigaitz egarrituen beldurrez
begirada depresiboen
begirada auhenkarien eta otzanen lotsaz

oinetakoek jendea bere soinera daramate:
bakun izate hau den gaitza
ez entzuna egitea barbaro izutu horri...
euretakoa naizela esan didate zapatek
Madrilgo metroan

EGUNKARI ORRI BATEKIN

bil nazazu egunkari orri batean
bil nazazu
beldurra baitiot datorren gauari
bakarrik eman beharko ote dugun
hainbeste ordu hainbeste leku
elkar topatu ezinik errari

jar iezadazu egunkari orri bat eskuan
bandera ederra inon ez den herriarentzat
eta loak har nazan ez utzi
amets egiten segi nahi baitut oraindik
neure hitzekin neure herrian luzaro

jar iezadazu egunkari orri bat eskuan
herren ez egiteko
eror ez nadin
ez dezagun inor kondenatu
lehengo egunen iraganmin itsura

bil nazazu egunkari orri batean
hormatu egingo naiz bestela
gauaren hotzean mundutik lekora
bil nazazu egunkari orri batean
bil nazazu
eta maita nazazu gero

UDA HONDARRA

Errezelak kenduko ditugu bi gelatan bihar
lorontziak hustu eta ohe estalkiak batu
armairuetan itxita utziko ditugu
asteotako kresala doinuak ardo mindua
aita-seme arteko haserreak
eta berri lazgarrien orban arrastoak

negute luzerako gertatu gara berriro:
agurtu ditugu auzoak
bahituran daramatzagu liburuetakoa
orri tarteetan hondar aleak
eta gauzei itsatsitako hezetasun ahaztezin hori
hezueria nostalgiko modu bat

ezki hosto gorrituek esan ahalko dute
itzultzeko asmoarekin partitu ginela
horrela utzita inork egiaztatu ezingo duen
errazkeria bilakatuko da datorren urtea:
leihoak zabaldu lizun usaina kendu pozari
kimu berriak adarretan...

maindirez estalitako altzaria ematen du gaur
munduak

nekez onartzen dute autokritika nire sentimenduek:
galtze txarreko odola daukat

ERLOJU OTE NAIZ

Jendearen zainetan odolak bakun jotzen du ordua
eta edozein kaletan nahigabe bezala
erlojuei begira jartzen naiz
sinetsi nahirik goizeko mugimenduak
joan-etorriak batera mintzo direla
anabasa honetan guztian badela erritmo arautu bat
sentimenduek badutela nondikoa eta norenganakoa
ezer ez dela zeharo alferrik galtzen
eta munduaren denborak
egin behar duela bat nonbait
erloju ankerren esfera trufariez landa

ordenaren ilusioa mehetu ahala
erlojuen ahotsek limurtzen naute
eta orduen borobiltasunak
inoiz denbora ere
liluratua behar izan duela begitantzen zait
baina orduan norbaitek zigarroa piztu
edo auto marrantatu bat ageri
eta abaila hartzen du berriro egunak:
zein bere odolaren gordegietara bueltatzen

sumatzen ditut pertsonak
eta erlojuen zalaparta zoroa inguruan...

bakan maiztasun jakinik gabe
burutzen dudan ariketa da
lehen orduan kalera irten eta
minutu batez eraikinetako erlojuei begira
egotekoa...

ez naiz laketzen gertaera deslotuen diktadurara
eta hurrengoan ere hor noa:
neure odolaren murmurioa sorgortu eta
erlojuen aurrean jartzen naiz denbora pasa
nire aldia nire sasoa
nire denbora markatu gabe
bizi ezin duen mekanika bat naizela etsita

IRAULTZAK

Sinesten ez dudan iraultza bati buruz
hitz egin nahi dut
munduan jende bakoitzari bere leku doia
ematekoa dena

sinesten ez dudan iraultza bati
egin izan diot otoitz
ez humanitatearen alde
inoiz nire bihotz loka piztu dadin baizik

sinesten ez dudan iraultza bat
helduko da jendea lo dela
aldatuko ditu gauzen neurriak
aldi bateko bederen

justizia poetikoa
ederra izango da bere krudelean
justizia eta poesia ahaidetu ahal balira legez
ausazko errepubliketan

sinesten ez dudan iraultza bat
espero dut
hitzak neure ohikeriaren morgetik
erreskatatzeko ahalegin heroikoak leher nazan

sinesten ez dudan iraultza bat
dut faltan
ezinezko garaipenera arte
ni baino jokalaria fierragoek jokatzekoa

eta hortik aitzina
gauaren isiltasunak
iraultzaile sinesgabeok estal gaitzan lehiatuko naiz
sator lan fedegabeen

GILA MUTURRA

Gila muturra ekarri du itsasoak haitz artera
gainerako piezekin ontzia osatu eta
noranahi abiatzeko
eguzki gorrail honen karpapean
sarea kenduta egingo dute jauzi
lur honen ongarri izateko hautu
gaitza egin zuten txerpolariek
herri honen gatza dira
etengabe jartzen dute arriskuan
eskuzabaltasun ezin oparoagoan
euren bizitza... eta besterena
eta karparen bazter batean
itsasoak botatakoak
ontzien piezak bildumatzen ditugu
itxaropena gizentze aldera...
gero geure instrumentuak gertatu
eta ikusleriak alde egin baino lehen
nazio baten sorrera zaurigarriari
musika jartzen diogu

BESTE EGUZKI BAT

Ez du zabaldu gaurko nahi genuen eguna
beste eguzki bat zutitu da haren partez
eta bart arratsean afaltzen jan genuen arrainak
hezur luze bi zituen gure eztarrira destatzen
beste leku batean egon nahiko nuke orain
pinudi ospel baten mugan
kamioiek zepa tontorrak
nola deskargatzen dituzten begira
beste herri batekoa nahiko nuke izan
beste jende batekin lan egin
eta bihotzeko zuloan dakardan liburuko
sanskrito modu hori tarteka ulertu
batzuetan maite dudan jendea
areago maite behar dudan jendearen
ordezkoa baino ez dela jabetzen naiz
eta neu ere
mezu ilaunak igortzen dizkidan
beste baten tokian nagoela hemen

ibiltzeari utzi zion harria naiz
goroldioa lotu zait kirioetan
sei ordu barru gaurkoa amaituko da eta
beste bulkada bat beharko da
igogailuen marruma atoian garraiatzeko
(hamarretik zortzik
mintzo garen hizkuntza
ulertzen ez duen herri batekoa naiz)

HIRU

LEHOINABAR BURGESTUA

haginlari herri batean bizi naiz
ez geure ahoa beste banderarik
ez demaseko itxaropenik
bada hilerri bat urtaroen lekuko
eta euria kristalaren kontra
garbitzen duten autoaren eskuilak

harlauza bustiak zanpatuz egiten dut lanerako bidea
jende ezaguna adeitsu agurtuz
eta etxera heltzen naizenean
botako ditut giltzak mahai gainean
erantziko ditut kaleko arropak
eta jarriko naiz ordenagailu aurrean

gogorra izan da! diot
lehoinabar arin zauritu bat gehiago
besterik ez naiz orain
hileko soldata garaiz helduko zaion kezkarekin

HAGINLARIAK ESAN DIT

haginlariak esan dit
ez dudala neure burua sobera maite
ez dagoela aho aldeia
izurriak jotako kanpalekua bezala
abandonatzerik

harenetik atera eta
ibai ertzean egon naiz
aldi batez urari so:
ispilu berriek jende berria
islatzen zuten autoen kristaletan

tu odolduaz seinalatu dut
etxerako bidea ilun aratzean
eta nire hortz-haginak
eginkizun jasoagoan
enplega ahal balira:
haur jolasetarako lehengai izan
edo pozoi hilgarri bihurtuta
herriko ur depositoetan isuri...

zahar-etxe albotik pasa naizenean
gomutatu naiz
dentista lagunari
nerabearen begi larrituak
ikusi uste dizkiodala

orduan agindu diot neure buruari
aurki itzuliko naizela
tartetxo batez bederen
haren bakardadea artatzera
neure haginena artzain

GAZTIGUA

Īnoren mesedeko gerta ledintzat
nire inguru gertuan jazotzen ari diren
eraldaketa gaitzen berri eman nahi diot munduari:
azkenaldion ez nabil boladan
mekanikaren eta optikaren legeekin
jendea gero eta sarriago jartzen da
nire ikusmenetik hara
eta dutxapetik irten eta lehortzeko
besoekin iristerik ez daukadan
gorputzeko atal eskuraezinak
orban ilunak bezala ari zaizkit zabaltzen

makurtzen hasten naizen orduko
beti urrunagora joaten tematzen dira nire oinak
hatzen eta behatzen arteko kidego behiala sakon
hura

gaztaroko oroitzapen lauso bihurtzeraino
eta urrin esne mindu bezalakoa...
hala ere beldur naiz
iraultza seinale hauek guztiok
oker handiagoen atariko ez ote diren

eta ondorioz etor litezkeen gertaera larrien
jendaurreko ohartarazpena egiteko ardura zibikoa
betetzat jotzen dut honenbestez

ORDEZKO HAGINA

haginlari lagunak
hagin distiratsua ezarri dit
eskuin matelezur erditsuan
hobi sakona gertatu dio hilabetez
zula eta zula aurrena
enkofratu zehatza burutu
eta betelanari lotu zaio gero

arnasarekin lausotu dizkiot arratsalde asko
zuloari horma egin dio egoki txertatzeko
eta kristalezko haginaren oinean
zementua oparo banatu
bitartean prentsak berriak ematen jarraitu du
ilargiak birritan egin du goitik behera

haginlariak ispilua paratu dio
—lilura hartan sorgindu guran edo—
hagin etorri berria argi ikus dezadan
neure senti dezadan
eta abaro mundutarraren jabe
eginkizun zerutiarrei atxiki

arraberritzearen seinale zatekeen hagina
kristalezko txerto soil ez balitz...
miretsirik abiatu naiz etxera
kantu lanbrotsuen leloak murduskatuz
nire mihiaren gau itsuen argigarri
hagin bat baino atoi astuna
izar izoztu bat erantsi didalako

bentzutu nau azkenean
erresistentzia oro uxatu da
badator barrunbeen inbasioa:
Paris okupatu
kanpoeder bat naiz
kolaboz betea ahoa...

ZINEMATIK BUELTAN

hிலero saria hartzen dut
gobernutik
eliza ararteko dela
horrek lotzen dit mihia
lotzen dizkit gogoaren goiko neurriak
hitzartutakoaren ordaina ematen baitiet nagusiei
diru trukean

eta diot ezin naitekeela beti garbi mintza
orbana daramadala aldean
gezurrak ortuariak bezala jagotera jartzen nauena...
baina jaten ematen didan eskua
zintzo gorrotatzen dut
lan orduz kanpo
eta musutruk

INDUSKETA

Margoak aurkitu dizkidate
ahoko zuloan
antzinako zibilizazioen baten
ikono gordeak...

ikerlariak irudiok aztertzen unatuta
atseden hartuko dute hagin belztuen gainean
esploratzaile bat aurrerago ausartu eta
troka zulo batetik oihu lazgarri samarra egin du
ez duela betiko nahi eztarri hotz horretan

barkamen eske epela egin dit haginlariak
aspiragailuaz ito-larria eragin didalako
(ez sufritzea zoriona da
minik eza da bakea...)

luziak izan dira ezabatutako arrastoak
hezur hotsak eta ur lasterrak...

jende sailak ikusia naiz kontsultan ahoa zabalik
atzapar arrotzek noiz arakatuko

noizbait eremu babestu izendatuko naute
edo naturgune berezi edo ondare artistiko
eta bisitariarentzat erreplikak egingo dituzte
hortzak kamuts aho sabaia arriskugabe
hatsa gozo bilaka dakidanean
eta nire ahoari buruzko kronikak
idatziko dira udako egunkarietan

MINOTAUROARENEAN

Gorputz honen alternatiba onargarririk ez dut
kausitu

abdukzioaren artea helgaitza zait gaurkoz
horregatik neure baitan penatzen naiz
izunak zaizkit kondizio esklabo honetatik
askatzea agintzen didaten kontsignak oro
saiatzen naiz gogoaren eta soinaren
arau larrietara moldatzen
konformismoaren paduretan zeharo ito gabe

arrunt motzak zaizkit
entseatutako gimnastika anitzen emaitzak
—gorputza maldan behera nola doan
begira nago muker gogoaren nasatik—
besterik ezean errebisionismo epelenari men egin
eta

sabotaje ekintza xumeak gorabehera
azken hatsa zahardadean zurkaiztuta ematearekin
etsi dut

neure gorputzarekiko aurkakotasun gorrian

SEI HILABETEKO ATSEDENA

Sei hilabeteko atsedena agindu die haginlariak
ahoko hortzei haginei zuloei
orduan ekingo omen diegu
asmo ausartagoei
goragoko helburuei
protesi txiki bat hemen
azal berria hor
zubiak eusgarriak
zundatze eta betetze lanak
aro berri baterako aho berria

uste dut poz eman nahi zidala
geroari buruz arreta erne
eta ingeniarien atzera ezineko
itxaropena txertatu niri ere
tunelaren begi biek
bat egingo dutelako fede itsu hori

konplimenduzko irribarrea
itxuratzen saiatu naiz
ez dadin zapuztu
ekindako lanaren neurriarekin
—lagunaren ahoa
antzoki bateko dekoratu bihurtzearen ederra—
eta prima dona baten sentierarekin
esan diot baietz saiatuko naizela
sei hilabete sei urte sei mende barru itzultzen
aho itsustuen geriza bustian eutsiko diodala
itzultze eternoaren kausa nobleari

MUTAZIOAK

haur izan nintzela ez zait atzendu
nahiz sinesgaitza gertatu egun
noizbait ume izan ginela:
gure adina gure larderia
zimurren eta girgilen zizelatze neketsu hori

infituraino ekarri nahiko nuke
iraganminik gabeko begirada
aldi berritzen dena
hodeiertza
luzerako indarra duen poza
paretan jartzen duzun argazki ederra
urtaro bakoitza amoroste banatan iragazia
kristalezko bakardadea
barruko arnasetara bildu nahi eroa:
ez gara inoiz haur ginenean
bezain bakarrik egon
horren ginen zaurgarri eta krudel
baina ezin dugu haurtzaroa atzendu

sinetsidazue
ni ere haur izan nintzen
eta urteotan
pendiz baten urruntze kalkulatuaz
haurrak izutzeko mamu ari naiz bihurtzen

KOMUNIKAZIO AZAROA

Gertaera tamalgarrien
eragile intelektual sentitzen naiz
kontzientziako kargu hori itsaso aurrean egurasten
dut
izerdiaz garbitzen dut munduaren odola
eta antzeko kezkek irakurtzea
iruditzen zait jendearen aurpegian
kalean artxipelago ibiltari bateko parte naizelakoak
bakarrizketaren fruitu garratzez soilik
elikatzetik libratzen nau

lasaiago itzultzen naiz etxera
zuzen ebakitako parterre artetik
nahiz eta gauza gehienak ordenatuago iruditu
ez naiz atzo baino hobea
eta aldika nire tristura paseatzera atera behar
izaten dut

gogoeten oldea doitzearren
besteren iritzia ere bilatzen dut inoiz
eta gutxitan kentzen didate arrazoia hildakoek
eurekin mintzo naizenean

GARAILEEN LEINUA

hogeitaka belaunaldiren ekinaren fruitu da
arnasa hartze hau
etengabe hobetutako teknikaren emaitza:
bertan dira erretenetako urak eta zakarrak
itsasargiek ontzi ikusezinei egin seinale galduak
urteetako gimnastika bortxatua
biriken errutina pausatuari men egiten

arnasa hartu dut berariaz
zoru honen ganean oina tinkatutako
mila jenderen ibilera dakart nirean
joan den neguan ezpaldu zuten
azken aurreko genealogi arbolan
herri torturatuak daude eskuan aihotzekin
gu ohe hotzetan loak noiz hartuko

barruko arnasa hau
itota hil zen ezezagun batek
eman dit ondorengotzan
gure aldi durduzatu honen aldera...

ispilu aurrean orraztu eta
banator bigarrenez mundura:
gaur ere bizien artean izendatu naute

LAU

EZIN BESTEAN

batzuetan nahi duzun tokian zaude eta bestetan ez
batzuetan nahiko ez zenukeen tokian egoten zara
ezinezkoa izaten da nahi duzun lekura joatea
nahi duzunean tokiz aldatu eta
bizi izan duzun hori guztia
batetik bestera zeurekin eramatea
batzuetan libre mugitu zaitezke eta bestetan ez
batzuetan ezin zaitezke mugitu
edo ez duzu nahi

batzuetan zeuk nahi ez duzun toki batekoa zara
beste batzuetan zaren tokikoa nahiko zenuke izan
baina ez da erraza inon
batzuetan beste baten larruan bizi nahiko zenuke
beste etxe batean beste kale batean
eta bestetan zeuk nahi duzun kalekoa zara...
zauden zaudenaren neurrira egin daiteke
batzuetan zauden tokikoa zara
eta askotan ez dakizu nongoa zaren
edo ez dizute uzten

batzuetan nahi duzuna zara
bestetan beste bat zara
inoren baitatik kendu atera erauzi eta
beste nonbait txertatua
batzuetan beste norbait izan nahiko zenuke
eta nahi ez duzula ere
ezinbestean zeure soinari hertsiki josia
ia beti
zu zeu baino ez zara

NEGUAREN ARNASA

hartzik gabe jaten nau neguak
izan ziren seinaleak:
hosto galtze zoro bat
ilunpeko etxeak deblauki jendeztatzea
istil hotsak han hemen
ukimen soilez kainuen negarrak
zer zekarren ez zen asmatzerik
ura olio ardoa...

txakur hats busti artean
jaikitzen ginen goizero
esne-zopa hotzak jan eta
kalean zokomiran eman orduak
gaitz bat hedatu eta
denak gorde ziren laster
ez ohe doinurik entzuten zen
ez lo hotsik gauez
ez zen arroparik leihoetan eguzkia estaltzen

airea promesaz enpo
joan egin ziren denak
usaina galdutako lau katu geratu ginen
edo bost beharbada...
bihotza bonba-auto txikia bezala
lehertu zitzaion alboan nuenari
hondakinak tonaka atera zizkioten barrutik eta
isiltasuna etzan zen gure gainean
...orain hitzik gabe jaten nau neguak

GALDERA INOZOAK

belar onduarekin amets egiten dutenek
gaua non ematen duten
jakin behar dut
azalaren kolorea begien distira
hautua ez den bakardadea
zer harrotasun dagoen zer usain
ahantzeko margotutako sukaldeetan
nola ikasten diren besteren hizkuntzak
nola den galtzen norberarena
ulertzen ez dituzun hitzak
non zauden ez dakizun planoak argazkiak
izen zaileko gaixotasuna beste inori pasatzeko
ardura
zurea balitz bezala bizi beharra

hegaztia da jaten ari naizena
ez du lumarik ez du arnasarik hartzen
hilzahar dago dagoeneko
sardexkaz mugitzen diot hegoa
plater honetan ilar artean
frijitua agertzeko sortu bide zen
etxalde itogarri batean

aterik zabaltzen ez duten giltzak
eztarrian trabatuta zergatik dauzkagun
jakin behar dut
noiz hasi behar dugun giltzoi etxea egiten
hitzoi eztarriak idazten
nora garamatzaten ez dakigun
autobusentzat errepideak egiten noiz
eta gisako galdera inozoak
arrazoiaren amets birrinduekin
desesperoan elkarri lotutako pikor besarkatuz
hondartzak eratzeko
noizbait geure *chambre d'amour* hilgarria
irabazia dukegula iritzirik

AUTOAN ZAHARTZEN

hain erraza ematen du:
ez dut ezer sumatzen
soroetan behar duten
teila-ikatzez mugarriez jabetzez
pentsatu egiten dut zelai hauen geroan
garagarraren bilakabidean uzta heldu arte

autoak bizi naramala gogora datozkit
boladan zenbat gauza ari naizen azkenekoz egiten:
Errumaniako Budan ez naiz gehiago izango
mamaliga eta *borsh*-ik ez dut berotuko berriz

lurpean landatuta sentitzen ditut jendearen bihotzak
bristada itzaliak igortzen
ilaunago batzuk indartsuago besteak
eta neuretzat egiten dut «hau da nire herria»
egunero azkenekoz egiten dituzun gauzak
jendearen bihotzak tipula gorri ahotsez

autoak ortzimugaraino narama
hurrengo ortzimuga daukat zain han
eta aitzina noa zabaldietan barrena
sinestunik gabeko jainko zoriontsu bat bezala

BEHEKO HAIZEA

beheko haizeak uxatu ditu bero sargoriak bailaran
leihoak zabalik ditu jendeak
eta astiro dator arratsaldea errepidean gora
supermerkatutik bueltan
oker begiratu dit kalean andre batek
—indarkeria mota oro gaitzesten
ez duen herri batekoa naiz—
poltsa horian berakatzatza sagardoa eta pate zatia
kulunkatu ditut etxeraino
—bokartak hilda daude hozkailuan—
beti nahiko nuke erosketa poltsa batekin ibiltzea
hori izan bedi nire kondena
neure baitako *no man's landean*:
guztiaren lekuko izateko grina eta
beranduegi ote zabiltzan beldurra elkar joka
eta ito egiten nau horrek
ez goseak edo aterperik ezak
jendea itotzen duen eran
arnasa hondarrez betetzeko beste baizik
—ez dago dena zertan idatzi—

hatza luzatuta haur bat
kosta aldera doazen ibilgailuak
zenbatzen ari da bankariaren arretaz
tresna indartsua da zenbaketa
zuhaitzak pertsonak hegazkinak konta daitezke
saminaren eta pozaren konpasari antzeman
gauzak ulertzea eta gauzeekin bat egitea
gauzengandik urruntzearekin bereiztu
—behin beti gogoan izango zaitudala
agindu nizula uste dut—
andre batek oker begiratu dit eta
negu arrapiztuak esetsi nau sukalderaino
sagardoa freskatzen jarri dut
—jaiotzatiko hiltzailearen marka daramat soinean—
eta ezin dut arrain usain hau kendu eskuetatik

GERTABERRITZEA

teklatuaren memoria arakatu nahi izan dut
hatz mamietan taupadak igartzeko
grinaren ukenduaz osatu ditut
nire odolaren akorduan
zartatutako liburuak
merkataritza-ontzi bateko biztanle izateko
goraki esan nahi dut
mundu nahasi honetan
bizi den gizona naizela
(...egungo aristokratetarik)

letrak ere banaka paratu nahi ditut
elkarren babesean laineratu ez daitezen
uste ez dezaten ez direna badirenik
baina deblauki hitzak euren kodainarekin
kristalezko mendien gardentasunez
ebakitzen dira plaza librean:
zer egin handirik ez dagoela
ortzi urrun batetik jausi aerolitoen
mendeko sentitzen naiz
(...inoren zaurien kaligrafiak berritzen)

esan nahiko nuke memoria herbala dela
orain ezin bazaitut ukitu
pantaila berri batera joaten naiz
oroitzen zaitudanean
ez zure aztarnen bila
kate-erreakzioen beldurragatik baino
letra beharraz enpo
azken esaldiak eratzen zaizkit
halako batean *poema-tranpa* suerta dakidakeen
aieruz
(...poesia federik gabe maite dut)

KONTRAESANAK ETA ALDE EGINAK

Entzun dut gauzak konpontzeko gaudela munduan
baina beste borroka modu batzuk badirela
bizi garen sasoirako egokiagoak
gizabidetsuagoak eta garaipen bati buruz egingarri
entzun dut bide demokratikoak direla zilegitasuna
dutenak
zabal direla aurrerabideak hor
ez dela sasirik ez galbiderik

ikusi dut pertsoneri borroka bideak oro itsutzen
ezinezko batailetan azken indarrak joatea datorrela
hortik
munduko jendea Europa zabalean amore eman eta
husten
ikusi dut herrien kartzela nola den eraiki
inork borrokarik egin ahal izan ez dezan ezertan
populu derrotatuen hiritar bentzutuen
Europa akitu bat

entzun dut beste borroka modu batzuk badirela
entzun dut bide demokratikoak direla eta ados nago
baina ikusten dudana ez dator bat entzuten
dudanarekin

porrot egin dut
pentsatzen dudana esaten eta esaten dudana egiten
horregatik paratzen naiz sarri paper honen aurrean
eta ekiten diot berriro arduraz eta berriro ahalkez
idazteari

JENDETASUNA (XABIER ALDAIRI)

Ez dago lotsatuko gaituen jaioterririk
eta ez dago aseko gaituen sorterririk
ez gara zuhaitzak ez gara txoriak
sendo lotuak gaude kale hauei
bertako haizeari bertako hizkerari
baina gu izatez jendea gara
ez haize ez kale ez hizkera
maite duguna ez maitatzeko
daukagun eskubidean oinarri hartuta bizi gara

nik ere beste nonbaitekoa izan nahi nuke batzuetan
eta boladatan hemen bertakoa
eta inoiz beste norbait izan nahiko nuke
eta hurrengo batean ere bai
baina hori ezin da horren arin aldatu
—hainbeste larderia
hainbeste jatortasun euskaldun
hainbeste alderdi erlijioso
hainbeste eskuindar pobre
eta ezkertiar milioidun—

ederra da hegan egitea baina ez gara txoriak
harriek bezala pisatzen dute
sentimenduek eta oroitzapenek
eta ibai handi batek daramatza
milaka aukera betirako galduak
eta egindako aukeren ondare zalantzazko hori
urra balitz bezala gorde nahi dut

ez dago lotsatuko gaituen herririk
ez dago aseko gaituen sorterririk
—non ez den geure buruaren ispilu pitzatu delako—
etxeak paratzen ditugu lerro-lerro
bata bestearen ondoan
kaleak osatzen ditugu
eta kalez kale abiatu eta
muga ateratzen zaigu bidera deblauki
hemen hasten da aurpegi bat
hor amaitzen da bestea

Azpeitia diot nik ere
eta ez zait betetzen ahoa
ez zait betetzen bihotza
han eta hemen
han hemenka

hangoak eta hemengoak
jendea gara eta jendeak jendeari jende izatea dio
zOR

askotan nonbaitekoa baino
norbaitekoa izan nahiko nuke
norbaitekoa izan ez ezerena ez inorena
norbaitekoa izan zure beldurrekoa izan esate batera
zure kolorekoa izan edo
beste norbaiten begietan landatuta bizi

Azpeitia diot nik ere
eta diot ez dela inon guztiz aseko gaituen sorterririk
baina jendea bai
eta diot ez dela lotsak hil lezakeen
ez banderarik ez himnorik
baina jendea bai
(eta nahiko nuke neure lotsa zaindu)
nik ere Azpeitia diot
eta maite dudana bezain ozen
maite ez dudana ez maitatzeko eskubidea
aldarrikatuz diot
—hainbeste kanpoeder
hainbeste barren huts
hainbeste aho bero eta odol epel

hainbeste gezur beltz
eta aurpegi zuri—
nik ere Azpeitia diot
eta ez naiz lotsatzen
ni ere jendea naiz
eta hemen denok gatoz munduaren erraietatik

EZ NAIZ ETSAITUKO

Ez naiz etsaituko bainuontziarekin
ez naiz etsaituko elektrodoekin
ez naiz etsaituko telefono listinekin
ez leihoko erlaitzarekin ez kaleko zoruarekin
ez naiz etsaituko poliziaren furgioekin
ez epaitegiko eskailerekin
ez legearen hizkiarekin
ez naiz etsaituko eguraldiarekin
baina loarekin
loarekin nago etsaituta
eta ergelkeria modu ezaxolekin
eta ergelkeria modu axolatuegiekin
itsumustuan lokartze horri diot izua:
bihotza txindurritu odola izoztu zure hitzak
ahantzi...
eta horregatik lorik ez hartzeko moduak bilatzen
ditut
kafea tea pilulak hartu
esna egoteko amarruak behar ditut
estrategia bihurriak loaren mende ez erortzeko
isiltasunaren azpilduretan

errepide hutsen arnasa hotsean
jendearen begietan bilatzen ditut

badakit ez didana onik egingo
lorik hartu nahi ez izate horrek
baina itsumustuan lokartzeari diot izua
eta kafea pilulak botikak hartzen ditut
gerta ez dakidan loak bere beso amultsuetan bildu
eta gauza guztion alderdi neutro eta lazgarriak
nekeak beldurrak edo ekanduak
sortutako ezbehar direla onartzea inoiz

ez naiz etsaituko bainuontziko urarekin
ez naiz etsaituko elektrodoen poloekin
ez naiz etsaituko legearen letra tipoarekin
neure buruarekin etsaitu behar dut
neure buruaren etsai izango naiz
eta lorik ez hartzeko erak bilatzen jarraituko dut
bihotza txindurritu eta odola izoztu ez dakidan
zure hitzak ahanzi ez ditzadan
gertaeren tirania zanpagarriaren aurrean
loak sekula lo harrapa ez nazan

ARITMETIKA ARIKETAK

aritmetika ariketa zoroetan sartua nabil:
zenbat auzokide herritar ezagun
—gogaide zein etsai kuttun—
zenbat lagun kendu dizkidaten bistatik
kontuak egiten ditut

jabetzen naiz
urriko orbela bezala
—arin galtzekoa haizearen mende—
arratsaldeko ume zarata kalean nola
paisajearen bazterreko osagai naizela ni ere
soslaiia urruneko argazki batean
etorkizun zabal eta helgaitzari
ertz lausotu batetik kirika

arnasa hartu hiru aldiz
eta letrak lerro-lerro paratzen jarraitu dut
oraindik hemen nagoela
esaten zidaten nire hatzen takatekoek
gela datorkit begien parera
atea gero eta paper nahasiak nonahi:

aurpegiak keinuak ahotsak
eta izendegi amaiezina ondoren...
—horiekin joango zen akaso ihesi zoriona—

nire baitaren deshahitatze antolatua
salatu nahi dut
baina ez dakit zein bulegotara jo
nondik ekin
nola galarazi jario geraezin hori
—sarea naiz dena isuri dena itogin dena galera
guardasol baten eskeletoa jasapean—
jendea indarrean daramate
era txarrean ari zaizkit
ateratzen kirioetatik barrenetik
neure azaleko usainetik libratzen
hezurretatik itzal arrastoak xahutzen
irribarreen orbanak
fereka hautsien koskak
dentistaren doitasunez
ari zaizkit hondeamakinak barrunbeetan
ken eta ken
neu naizen piltzar mordo mailatu honetatik
eta lotsatu egiten naiz
jendeak igarri egingo baitit barren hustu hori
begietako putzuan igeri

nire baitaren deshahitatze sistematikoa
salatzen dut
ezin dut onartu erauntsien mende bizitzea
ekaitz aldi bakoitzak zer ostuko
eta gero hondakinen artean erreskatatuko
dugunaren itxaropenez ibili beharra beti
ez dut naizena baino
gizaki deshahitatuagoa izan nahi

lotsa ematen dit
jendeak eguna joan eguna etorri
batera eta bestera
barrena hutsik nabilela begietan antzematea
edo ibileran edo hitz egiteko moduan
auskalo

jendea ateratzen ari zaizkit barrutik
su hartutako hotela banintz bezala
ateak ostikoka lehertu eta haurrak izutuz...
ez naiz eskailera hautsia
ez naiz meatze abandonatua
neure urratu eta joskura traketsekin
nahi ditut neure egunak bizi

eta inor nire barrutik erauzterako kontuak egin
banan-banan
alerik ere oharkabeen joan ez dakidan
hemendik aitzina

nire barrua husteko
nazioarteko konplota salatzeke etorri naiz
eta badakit
egin beharreko kalterik handiena egina dagoela
berandu izan litekeela
desegindako arimak bere onera ekartzeko
galdutako asko ez dela itzuliko sekula
nahiz eta halako batean
akaso
batek daki
gu edo beste batzuk zoriontsu izan

baina kontatzen ahazten bazait
galdua naiz
—nire etsaiak nire lagunak—
hor dago nire indarra
horretan da nire izatea bera
esan dezadan
aritmetika humano bat galdatzen dut...
nor dago bere sasoian eroso

kontatzen ahazten bazait
nireak egin du

c'est fini

akabo

kontatzen ahazten bazait

bat bi hiru...

kontatzen ahazten bazait

kito

ni ere ez nago

HILAK LAGUN

hildakoak sarri ez dira mintzo ulertzeko moduan
argi ozen eratsu
eta orduan —hoztu baino lehen—
harri zur eta alegiazko lubakietan
jartzen ditugu alde dakizkigun
gure ondoan egin dezaten borroka edo
gure ordeztu bestela

gerla handi zein txikietan
izena ematera behartzen ditugu
lekua egiten diegu eztabaida eta desfiletan
gure ardailak eta hitzek zafrazten dituzte
tai gabe atzituak dira
atzenduak luze
eta beti eskaintzen dizkiegu ereserkiak gero

geuk nahi adina bider
hil eta arrapizten dira
berotzen digute bazkaria
lo kanta asmatu
zuhaitzak aldatzen dituzte zumardietan guretzat

eta zoriontsua dirudi euren isiltasun elurtuak
lurmendu gabe dagoenean

hildako apal eta asmo jaso bakoentzat
akigarria behar du
kausa zuzen eta okerraren kinkan
ulertzen ez zaien zapa-hizkera
moldakaizki ebaki batez
amets egiteak betierekoan
herri hilek bezala

hilek hauta balezate noren hildako izan
edo zeren alde...
baina hemen
ezin dute erretreta hartu ez ezer hautatu
ezin dira pausatu erabat
eurentzat su-etenik ez da indarrean...
biziak beste behar dira hilak neguko gordegietan

ABERRIAZ ZELAN AHAZTU

Nik ere aberriaz nahiko nuke ahaztu
eta neure herrian ibili
eguneroko poz-nekeei indar guztiak emanda
lagunarte xume bateko hitzak defenditu
gure arteko hitz horiek balira bezala
defendi daitekeen azken eremu librea
plaza bat aurpegi bat
norbaiten arropa artean hazten diren hitzak
edota akordura ez datozkizun zaurien baitan
daudenak

nik ere bizi nahiko nuke
nor naizen etengabe galdetu beharrik izan gabe
apalago bizi neure buruaz ahazturik
nik hau eta nik beste hori jardun gabe beti
apalago bizi ni ere
gogoia eta adimena erantzun txikiei emanda:
gizaki bati dagozkion neurriko kezkekin

baina errepidea galdera izan daiteke hemen oraindik

argi piztua gauean galdera da
gauzek etengabe interrogatzen naute
nor naizen zer naizen
nola mintzo garen zelako lagunak ditudan
eta modu txarrean hartzen naute gauzek
ez didate bakerik eman nahi
traban jartzen zaizkit zangoen tartean
galdekatu egiten naute errukirik gabe
zer egiten dudan hemen
zergatik etorri naizen gaur hona
itxitura han hesia hemen

nik ere munduko beste bazterren batean
nahiko nuke bizi
denek ulertzeko eran mintzatu
ezentzunarena egin gauzen itauntze errime horri
gauzen tematze deserosoari ez ikusia egin
hiri jendetsuetan ibili bestelako jendea agurtu
akaso munduko beste hainbat lekutan
ariketa errazagoa izango da
aberriaz ahazteko hori
baina hemen beti ari zaizkizu gogora ekartzen
zapaltzen duzun lurra ez dela zurea
bizi zaren herria eta auzoa

norbaitek aldi baterako utziak dizkizula
eta gutxien uste duzunean etxerik gabe utz
zaitzakete
bat-batean ez kalerik ez herririk
ez ordurik gabe gera zintezke
eta zeure hitzen erresuma gozo hartan
hartzen duzu aterpe
maite dituzenez oroitu eta joko duzu aurrera
baina apal mintzatu arren
ez dago aberriaz erabat ahazteko modurik horrela

nik ere aberriaz ahaztu nahiko nuke
eta bestelako lanei lotu lehenbailehen
aberria baino lehenagoko kontuetan jarri arreta
gerta ez dakidan
goizean jaiki eta herri mozorrotu batekin topo egitea
gerta ez dakidan
etengabe nor naizen galdezka jarraitu beharra
noraezean bezala beti...
baina existitzen ez dena nola ahaztu
zelan atzendu ez den hori

nik ere aberriaz ahaztu nahiko nuke betiko
ez balitz gu gabe ere badirelako

azkeneraino zaindu beharreko hitzak eta jendea
ez balitz gu geu agian inoiz iritsiko ez garen
lekuetara

helduko direnentzat gorde behar dugulako
sekula narriatuko ez den sentimendu bat
sekula galduko ez den sentimendua
bakarrik gaudenerako
urrun daudenerako
badaezpada

neure herritarrekin batera
ahaztu egin nahiko nuke aberria
aberriaz ahaztekoa zama
gaitzegia baita bakarrean eramateko
baina denon artean aberri hau
behin betikoz ahazten dugun arte
nire herrian bizi nahiko nuke
eguneroko poz-nekeei indar guztiak emanda
apalago bizi
gizaki bati dagozkion neurriko kezkekin
gure arteko hitzak
azken eremu librea balira bezala defendituz
geure herrian bizi sentimendu bat gordean
daramagula

bakarrik gaudenerako
urrun gaudenerako
badaezpada

HURRENGO IZOZTERA ARTE

helduko da gaurko egunaz inor
oroituko ez den sasoia
jaio gabeko gudariek azken aurreko porrotaren
emaitzak oharkabean jagongo dituztenak
iraganak ere mando egin eta zaputz dezake oraina
jakien gainera jausten den sabaia nola
eta izendegi eraman ezinak
monumentuak kale izenak kiroldegiak
betierean nondik gatozen gogorarazten
birrindutako poemak lokaztutako sukaldeetan

alde bakarreko menia azkenekoz
amaitu zen aldian bizi gara
bada denbora hozkailuan gorde nahiko lukeenik
ihes baten eran txerriki zatiak ahoratzeko manerak
inoren ilea berriro aspaldi atrakatutako barkua
urrunera doala ferekatzen duzuna
despedida handi bat itxaropenaren txirbil puskak
patrika barrenetan haztatuz
baliteke beranduegi izatea

urteak nekatu zaizkigunontzat
baina izozkailuekin pentsatzen
lokartzen ez direnentzat ez

gertatuak ez du ardura jende esklaboa jaiki
erloju saldoak datoz hormatutako amildegiei buruz
atzean uzten den oro traizionatu egiten den
galdezka
eta hurrengo aro bateko
amorostea islatzen dute fiordo sakonek

ERLOJUAK

Erlojuak apurtzen ditut bata bestearen atzetik
eta txikitutako piezak
eta kristal printzak biltzen
joaten zait denbora
(erlojugile baten haria erdi galtutako semea naiz
ez denboragile batena)

erloju txikitzen jarraituko dut
denbora egiten ikasi arte
(erlojuak apurtzeko ez da indar handirik behar
erlojuak egiteko jakin egin behar da nola
jenderik edo jendearen akordurik gabe
ezin da denbora egin)

erlojugilearena etxeko lanbidea da gurean
(erlojugile baten anaia naiz)
eta urteetan aurrera noan arren
denbora egiten ikasten ari naiz
erloju hilen artean